



Dr. Kamila Matthies, LL.M.  
RECHTSANWÄLTIN  
FACHANWÄLTIN FÜR STRAFRECHT

EBOOK



# EUROPEJSKI NAKAZ ARESztOWANIA W NIEMCZECH

Rechtsanwältin Dr. Kamila Matthies

WWW.ADWOKATNIEMCY.NET  
+48 696 568 151  
INFO@ADWOKATNIEMCY.NET

# WSTĘP



**Szanowni Państwo!**  
**Drodzy Klienci i Obserwatorzy!**

Oddajemy w Wasze ręce kolejny ebook. Tym razem omawiamy zagadnienia dotyczące Europejskiego Nakazu Aresztowania oraz procedury jego wykonywania w Niemczech. Mamy nadzieję, że pomoże on nie tylko osobom ściganym Europejskim Nakazem Aresztowania w Niemczech, ale również studentom, tłumaczom i innym zainteresowanym tą tematyką.

W naszym ebooku znajdują się podstawowe informacje o Europejskim Nakazie Aresztowania, procesie wykonywania ENA w Niemczech, przeszkodach uniemożliwiających przekazanie osoby ściganej z Niemiec do innego państwa UE oraz zasadach dotyczących obrony i roli adwokata w takich sprawach.

Ebook ma charakter wyłącznie edukacyjny. Informacje w nim zawarte są aktualne w dniu publikacji. Treści nie stanowią porady prawnej i nie mogą być przedmiotem żadnych roszczeń w stosunku do Kancelarii. Nie ponosimy odpowiedzialności za ewentualne błędy lub braki, ani też za ewentualne rezultaty działań podjętych w oparciu o ebook.

Osoby zainteresowane uzyskaniem porady prawnej lub szczegółowych informacji dotyczących ENA proszone są o bezpośredni kontakt z kancelarią.

Zachęcamy do śledzenia naszej kancelarii w mediach społecznościowych, gdzie regularnie pojawiają się wpisy edukacyjne i informacje o naszej działalności.

Pozdrawiamy z Frankfurtu nad Odrą i życzymy owocnej lektury!  
Zespół Kancelarii

# CO TO JEST ENA?

Europejski Nakaz Aresztowania to instrument współpracy w sprawach karnych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej, który umożliwia:

- aresztowanie osoby **podejrzanej** albo **oskarżonej** o popełnienie przestępstwa oraz przekazanie jej do kraju UE, który wydał nakaz, celem przeprowadzenia przeciwko niej postępowania karnego (niem. Strafverfolgung)
- aresztowanie osoby **skazanej** i przekazanie jej do kraju UE celem odbycia przez nią kary pozbawienia wolności (niem. Strafvollstreckung)



# ENA A EKSTRADYCJA

## CZY ENA TO TO SAMO CO EKSTRADYCJA?

Nie do końca. Oczywiście w znaczeniu potocznym i w przekazach medialnych pojęcia **przekazania** osoby ściganej ENA oraz **ekstradycji** osoby ściganej używane są zamiennie. Jednak warto pamiętać o kilku istotnych **różnicach**:

**Ekstradycja** regulowana jest na podstawie umów międzynarodowych pomiędzy poszczególnymi państwami i opiera się na zasadzie wzajemności. Co istotne - większość krajów nie dopuszcza ekstradycji własnych obywateli.

W przypadku **Europejskiego Nakazu Aresztowania** i współpracy pomiędzy państwami członkowskimi UE sytuacja wygląda inaczej.

- **Brak czynnika politycznego**

Europejski Nakaz Aresztowania co do zasady eliminuje wpływ polityczny w procesie wydawania poszukiwanych osób, w przeciwieństwie do tradycyjnej ekstradycji.

- **Obowiązuje zasada wzajemnego uznawania orzeczeń**

Europejski Nakaz Aresztowania to wydany przez organ sądowy jednego z państw członkowskich wniosek o **aresztowanie danej osoby** w innym państwie członkowskim i **przekazanie tej osoby** do państwa, które wystąpiło z wnioskiem.

- **Bezpośrednia współpraca sądowa**

ENA umożliwia bezpośrednią współpracę między sądami i organami wykonawczymi państw członkowskich UE.

- **Szybkość**

Europejski Nakaz Aresztowania znacznie przyspieszył procedury ekstradycji, skracając czas potrzebny na przekazanie podejrzanego państwu wystawiającemu nakaz.

# EUROPEJSKI NAKAZ ARESztOWANIA

## CEL WPROWADZENIA ENA

Celem stworzenia instytucji Europejskiego Nakazu Aresztowania była skuteczna współpraca państw członkowskich Unii Europejskiej w zakresie zwalczania i rozprzestrzeniania się przestępczości. Ponadto zwracano uwagę na fakt, iż wyjazd do innego kraju nie powinien być sposobem na uniknięcie odpowiedzialności karnej za popełniony czyn.



## PODSTAWA PRAWNA

Europejski Nakaz Aresztowania został ustanowiony na mocy decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi. Stosuje się go w krajach Unii Europejskiej od 1 stycznia 2004 r. Zastąpił on długie i skomplikowane procedury ekstradycyjne stosowane wcześniej przez państwa członkowskie.

# EUROPEJSKI NAKAZ ARESZTOWANIA

## W KTÓRYCH PAŃSTWACH OBOWIĄDUJE ENA?

Europejski Nakaz Aresztowania może zostać wydany i wykonany przez wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej oraz przez państwa spoza UE, które podpisały Decyzję Ramową, takie jak Islandia, Szwajcaria i Norwegia.

### Europejski Nakaz Aresztowania a Brexit

Brexit sprawił, że Europejski Nakaz Aresztowania (ENA) może być wykorzystywany między Wielką Brytanią a państwami Unii Europejskiej tylko w odniesieniu do postępowań, które zostały wszczęte przed końcem okresu przejściowego, czyli przed 31 grudnia 2020 roku.

Aktualnie pomiędzy państwami Unii Europejskiej a Wielką Brytanią obowiązuje uproszczona procedura przekazywania osób ściganych na podstawie Umowy o handlu i współpracy między UE a Zjednoczonym Królestwem (TCA)



# KIEDY STOSUJE SIĘ ENA?

Europejski Nakaz Aresztowania ma zastosowanie w następujących sprawach karnych:

1) w przypadku ścigania do toczącego się postępowania - gdy zarzucane **przestępstwa zagrożone** są karą pozbawienia wolności lub środkiem zabezpieczającym o wymiarze **co najmniej jednego roku**,

2) w przypadku poszukiwania do odbycia kary pozbawienia wolności - gdy zapadł **wyrok** lub wydano **środek** zabezpieczający o wymiarze **co najmniej czterech miesięcy pozbawienia wolności**.

**Ważne: Kara ta może być również karą zastępczą.**

Przykład 1: osobie skazanej w Polsce na wykonywanie prac społecznych w ramach kary ograniczenia wolności **zamieniono** tę karę - z uwagi na jej niewykonanie - na karę pozbawienia wolności w wymiarze co najmniej 4 miesięcy.

Przykład 2: osobie skazanej w Polsce na karę grzywny zamieniono tę karę z uwagi na jej niewykonanie (niezapłacenie) na karę pozbawienia wolności w wymiarze co najmniej 4 miesięcy.



# NAJCZĘSTSZE PRZYCZYNY ODMOWY WYKONANIA ENA

Zgodnie z naszą praktyką najczęstsze powody odmowy wykonania ENA i przekazania osoby ściganej z Niemiec do innego państwa UE to:

## Podwójne ukaranie

Gdy dana osoba została już skazana w Niemczech albo w innym państwie za czyn objęty ENA.

## Warunek podwójnej karalności

Gdy czyn, który stanowi podstawę nakazu, nie jest uznawany za przestępstwo w państwie wykonującym ENA, to jest w Niemczech.

## Skazanie pod nieobecność

Gdy wyrok skazujący wobec osoby ściganej zapadł pod jej nieobecność i z naruszeniem jej prawa do obrony.

## Przedawnienie ścigania

Gdy czyn byłby ścigany w Niemczech (tzn. że właściwe jest również niemieckie prawo) i nastąpiło przedawnienie ścigania lub wykonania kary wg prawa niemieckiego.

## Podwójne ściganie

Gdy dana osoba jest już ścigana w państwie wykonującym ENA, to jest w Niemczech, za ten sam czyn, który jest wskazany w ENA.

## Możliwość przekazania kary

Gdy dana osoba jest ścigana w celu wykonania kary i odmówi zgody na przekazanie i posiada uzasadniony interes, aby wykonać jej karę w Niemczech.





**W sprawach związanych z ENA najczęściej reprezentujemy klientów, którzy są poszukiwani przez polskie organy ścigania, a przebywają obecnie na terenie Niemiec i to tu od kilku lat znajduje się ich ośrodek interesów życiowych.**

**Sprawdź, jak najczęściej przebiega procedura związana z ENA w przypadku takich osób.**

# JAK WYGLĄDA PROCEDURA WYDANIA I WYKONANIA ENA?

01

## **PODEJRZENIE POPEŁNIENIA PRZESTĘPSTWA**

Wobec osoby X prowadzone jest postępowanie karne w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa np. kradzieży.

02

## **KRAJOWY NAKAZ ARESZTOWANIA**

Polska wydaje postanowienie o tymczasowym aresztowaniu - osoba X jest poszukiwana na terytorium Polski w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa.

03

## **POSZUKIWANIE PODEJRZANEGO**

Powstają podejrzenia, że osoba X może przebywać za granicą.

04

## **WPIS DO SYSTEMU SIS - WYDANIE ENA**

W takim przypadku polski sąd okręgowy może wydać ENA - a właściwie dokonać wpisu w Systemie Informacyjnym Schengen (SIS), na podstawie którego osoba X staje się osobą poszukiwaną na terenie Unii Europejskiej, czyli również w Niemczech.

# JAK WYGLĄDA PROCEDURA WYDANIA I WYKONANIA ENA?

05

## **PODEJRZANY PRZEBYWA W NIEMCZECH**

Osoba X przebywa na terenie Niemiec. Może to zostać ustalone np. podczas rutynowej kontroli drogowej, na lotnisku albo po sprawdzeniu w systemie osób zameldowanych w Niemczech.

06

## **PROKURATURA GENERALNA**

Sprawa trafia do Prokuratury Generalnej, która może podjąć dwie decyzje:

a)

## **DECYZJA O WNIOSKU O ARESZTOWANIE**

Decyzja o złożeniu wniosku o zastosowanie tymczasowego aresztowania przez Oberlandesgericht

b)

## **DECYZJA O ODPOWIADANIU Z WOLNEJ STOPY**

Decyzja o braku nakazu zatrzymania i aresztowania – ma to miejsce najczęściej wtedy, gdy Prokurator Generalny dostanie od adwokata już wcześniej informację, że osoba poszukiwana przebywa na terytorium Niemiec, że jest tam zameldowana i np. ma rodzinę i pracę i nie istnieje obawa ucieczki.

# JAK WYGLĄDA PROCEDURA WYDANIA I WYKONANIA ENA?

07

## PRZEKAZANIE SPRAWY DO AMTSGERICHT

Bez względu na to, którą decyzję z punktu 6 (6a czy 6b) podejmie prokurator, sprawa zawsze trafia do sądu 1. instancji - Amtsgericht (AG)

08

## POSIEDZENIE PRZED AMTSGERICHT

Amtsgericht nie podejmuje decyzji merytorycznej, a jedynie sprawdza tożsamość osoby, dokonuje wymaganych prawem pouczeń i zadaje osoby ściganej ENA dwa bardzo ważne pytania. **Jeśli zależy Ci na tym, aby zwiększyć szanse na pozostanie w Niemczech to musisz dwukrotnie odpowiedzieć "NIE"**

a)

## PYTANIE 1 - O POSTĘPOWANIE UPROSZCZONE

**Czy zgadzasz się na postępowanie uproszczone? NIE**

Wyrażanie zgody na postępowanie uproszczone odbiera wiele możliwości działania, ponieważ może prowadzić do przekazania takiej osoby bez konieczności przeprowadzenia formalnego procesu.

b)

## PYTANIE 2 - O ZASADĘ SPECJALNOŚCI

**Czy rezygnujesz z zasady specjalności? NIE**

Rezygnacja z zasady specjalności jest co do zasady nieodwoływalna i prowadzi do poważnych konsekwencji. Osoba taka będzie mogła być pociągnięta do odpowiedzialności nie tylko za czyny ujęte w ENA. Dlatego tak ważne jest, aby nie rezygnować z zasady specjalności.

# JAK WYGLĄDA PROCEDURA WYDANIA I WYKONANIA ENA?

09

## STANOWISKO PROKURATURY GENERALNEJ

Kluczową rolę w postępowaniu pełni Prokuratura Generalna, która przygotowuje własne stanowisko wraz z odpowiednimi wnioskami i przekazuje je do sądu (OLG).

10

## PRZEKAZANIE SPRAWY DO OBERLANDESGERICHT

Sprawa trafia do Oberlandesgericht (**OLG**) – jest to sąd, który podejmuje merytoryczną decyzję o aresztowaniu i **przekazaniu** albo **odmowie przekazania** osoby ściganej ENA. Sprawdza czy jest to zgodne z prawem oraz czy zostały spełnione przesłanki, by przekazanie mogło nastąpić.

11

## WALKA PRZED OBERLANDESGERICHT

Prawdziwa walka rozpoczyna się przed Najwyższym Sądem Krajowym, dlatego zależy nam, aby sprawa w pełnym zakresie dotarła przed jego oblicze. Na tym etapie adwokat prowadzi merytoryczną walkę na argumenty z sądem i prokuraturą, aby zapewnić Ci jak najkorzystniejsze rozstrzygnięcie.





**STRATEGIA OBRONY  
w sprawach  
związanych z ENA  
zależy od Twojej  
indywidualnej sytuacji.  
Niesamowicie ważne  
jest szybkie i  
przemyślane działanie,  
przewidywanie kroków  
organów ścigania i  
unikanie błędów, które  
mogą kosztować Cię  
utrata wolności.  
Najlepsze co możesz  
zrobić to skontaktować  
się bezpośrednio i  
przedstawić nam Twoją  
konkretną sytuację.**

# JESTEM ŚCIGANY ENA!

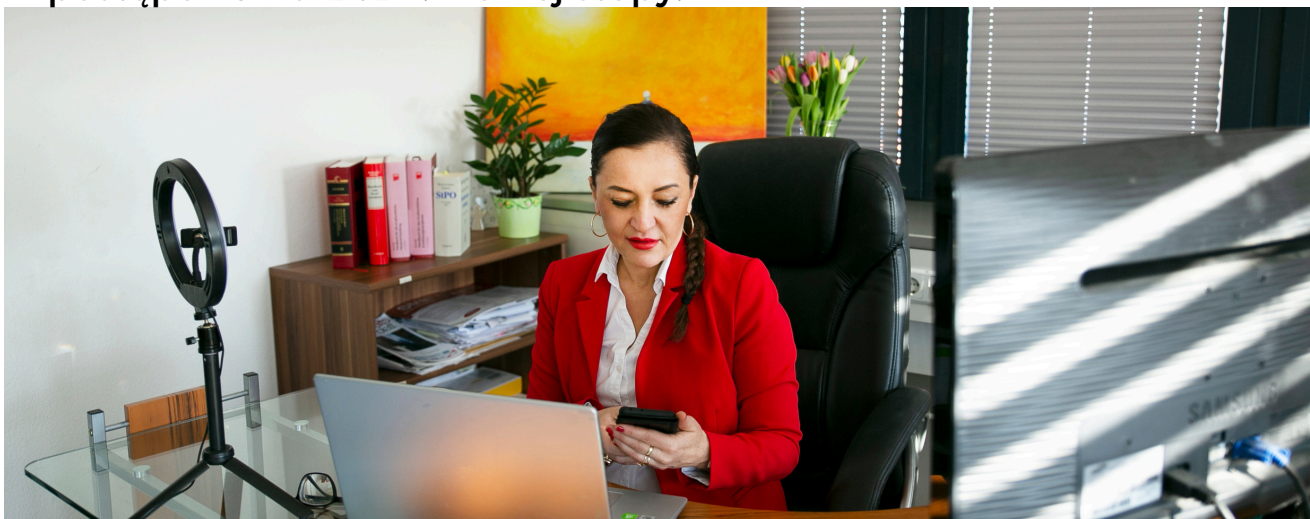
## SYTUACJA 1: OSOBA ŚCIGANA ENA PRZEBYWA NA WOLNOŚCI W NIEMCZECH

Jeśli jesteś na wolności w Niemczech i dowiesz się - np. od polskiego adwokata, który tam prowadzi twoją sprawę, że wystawiono wobec Ciebie Europejski Nakaz Aresztowania to pamiętaj, aby jak najszybciej podjąć działania, które mają na celu zabezpieczenie Twojej sytuacji w Niemczech.

### Jak możemy Ci pomóc w takiej sytuacji?

Możemy sporządzić w Twoim imieniu tzw. **pismo ochronne** do Prokuratury Generalnej, aby zapobiec zastosowaniu wobec Ciebie tzw. aresztu ekstradycyjnego. Nie chcesz przecież, aby któregoś dnia zapukła do Twoich drzwi niemiecka policja i zatrzymała Cię w związku z wystawieniem Europejskiego Nakazu Aresztowania.

W piśmie ochronnym przedstawiamy Twoją sytuację zawodową, rodzinną i prawną oraz konkretne powiązania z Niemcami, aby udowodnić, że mimo, że jesteś ścigany ENA - to nie istnieje obawa ucieczki i nie ma potrzeby stosowania wobec Ciebie tzw. aresztu ekstradycyjnego. Taki krok może otworzyć Ci drogę do odpowiadania w postępowaniu z tzw. wolnej stopy.



# JESTEM ŚCIGANY ENA!

## SYTUACJA 2: OSOBA ŚCIGANA ENA ZOSTAŁA ZATRZYMANA PRZEZ POLICJĘ

Jeśli doszło już do Twojego zatrzymania w związku z ENA i prowadzone jest wobec Ciebie tzw. postępowania ekstradycyjne to pamiętaj, aby nie podejmować nieprzemyślanych ruchów. Nadal mamy spore możliwości obrony i zatrzymania przekazania do kraju, który Cię ściga ENA.

W pierwszej kolejności po zatrzymaniu przez niemiecką policję zostaniesz niezwłocznie, to jest najpóźniej do końca następnego dnia po dniu zatrzymania doprowadzony przed niemiecki sąd pierwszej instancji - Amtsgericht.

**Chcesz mieć więcej możliwości obrony i zwiększyć swoje szanse na pozostanie w Niemczech? Podczas doprowadzenia przed sąd pierwszej instancji - Amtsgericht odpowiedz dwa razy NIE!**

To, co powiesz podczas doprowadzenia przed sąd pierwszej instancji (Amstgericht) ma ogromne znaczenie w Twojej sprawie.

**Amstgericht nie rozpoznaje Twojej sprawy merytorycznie i co do zasady nie decyduje o areszcie ekstradycyjnym ani o ewentualnym przekazaniu do państwa, które Cię ściga. Jednakże pouczy Cię o przysługujących Ci prawach oraz - co najważniejsze - zada dwa kluczowe pytania:**

1. Czy zgadzasz się na postępowanie uproszczone?
2. Czy rezygnujesz z zasady specjalności?



# JESTEM ŚCIGANY ENA!

## CHCESZ WALCZYĆ O ZOSTANIE W NIEMCZECH? PRZED AMTSGERICHT POWIEDZ DWA RAZY NIE

Jeśli chcesz walczyć o pozostanie w Niemczech, to jest np. o stwierdzenie niedopuszczalności przekazania do państwa, które Cię ściga ENA albo zależy Ci na przekazaniu orzeczonej kary i odbycie jej na terenie Niemiec to pamiętaj, aby odpowiedzieć dwa razy NIE na postawione przez sąd pytania. Dzięki temu Twój adwokat będzie miał większe możliwości obrony (!).



## UWAŻAJ NA BEZPODSTAWNE OBIETNICE!!

Uwaga! Podczas doprowadzenia przydzielony zostanie Ci adwokat z urzędu oraz tłumacz. Jeśli nie chcesz zostać dobrowolnie i szybko przekazany do kraju, który wystawił ENA to nie daj się im namówić do wyrażenia zgody na tryb uproszczony i na rezygnację z zasady specjalności. Nie wierz w żadne obietnice, że “tylko współpraca i zgadzanie się na wszystko” mogą Ci pomóc w Twojej sytuacji. To wielki błąd! Pamiętaj, że takie zgody bardzo trudno odwołać, jest to w zasadzie niemożliwe, chyba, że np. nastąpiły braki w pouczeniu.

# JESTEM ŚCIGANY ENA!

## SYTUACJA 2: OSOBA ŚCIGANA ENA ZOSTAŁA ZATRZYMANA PRZEZ POLICJĘ

### Jak możemy Ci pomóc?

Możemy Cię reprezentować w postępowaniu w związku z Europejskim Nakazem Aresztowania zarówno przed Prokuraturą Generalną jak i przed sądami prowadzącymi sprawę - sądem pierwszej instancji Amtsgericht oraz Najwyższym Sądem Krajowym Oberlandesgericht, który decyduje o przekazaniu albo odmowie przekazania do państwa, które wystawiło ENA.

Ponadto możemy złożyć wniosek o uchylenie nakazu aresztowania wydanego w związku z ENA, abyś mógł brać udział w postępowaniu z tzw. wolnej stopy.

Tak naprawdę prawdziwa walka rozpoczyna się przed Najwyższym Sądem Krajowym, dlatego zależy nam, aby sprawa w pełnym zakresie dotarła przed jego oblicze.



# JESTEM ŚCIGANY ENA I CHCĘ ODBYĆ KARĘ W NIEMCZECH

## ENA A PRZEKAZANIE KARY DO WYKONANIA DO NIEMIEC

Gdy jesteś ścigany ENA w związku z karą orzeczoną w innym kraju UE, a Twoje centrum interesów życiowych znajduje się w Niemczech to mamy możliwość przygotowania dla Ciebie wniosku o przekazanie kary do wykonania do Niemiec.

Warunkiem wyjściowym do walki o odbywanie kary w Niemczech jest posiadanie niemieckiego obywatelstwa albo miejsca stałego pobytu na terenie Niemiec przez okres (co do zasady) co najmniej 5 lat.

Podjmując decyzję o przejęciu kary do wykonania niemiecka prokuratura bierze pod uwagę również więzi osoby skazanej z Niemcami, np. znajomość języka niemieckiego, posiadanie tu rodziny i wykonywanie pracy oraz inne czynniki np. zaangażowanie społeczne czy kulturowe.





## **RECHTSANWÄLTIN DR. KAMILA MATTHIES, LL.M.**

**Adwokat w Niemczech  
Obrońca w sprawach karnych**

Niemiecki adwokat z ponad 18-letnim doświadczeniem, obrońca w sprawach karnych i karnych-skarbowych, doktor nauk prawnych w zakresie niemieckiego prawa karnego.

Specjalista prawa karnego (Fachanwältin) i ekspert prawa karnego międzynarodowego, w szczególności spraw związanych z Europejskim Nakazem Aresztowania.

W codziennej pracy realizuje swoją misję, którą jest wspieranie Klientów i dbanie o ich interesy oraz zagwarantowanie im prawa do sprawiedliwego i uczciwego procesu.

Reprezentuje Klientów na terenie całych Niemiec.  
Świadczy usługi w języku polskim i niemieckim.

**WWW.ADWOKATNIEMCY.NET**  
**+48 696 568 151**  
**INFO@ADWOKATNIEMCY.NET**